

Tartalom

A globális problémák: a fogyatkozó készletek, a környezetszennyezés, a felmelegedés, stb... A pazarlás és a túlnépesedés, mint a két fő gond. Miért nehéz kezelni a globális problémákat? A problémákhoz való jelenlegi hozzáállás, és hogyan kellene hozzájuk állnunk. Prognózis: mire lehet számítani a jövőben? Az emberiség sodródása és egy világállam lehetősége.

Megjegyzés

24 oldal, 6400 szó. Hosszú, de érthető téma. A lényege az, hogy a globális problémákkal jelenleg nem foglalkozunk eleget, pedig fontos lenne, és, ahogy az emberek gondolkoznak, ahogy a dolgok mennek a világban, remény sincs sok, hogy a helyzet egyhamar érdemben változzon. Mostani állapotában annyi hibája van a leírtaknak, hogy valójában már most nem születik annyira sok gyerek, a szegényebb helyek nagy részén sem. Erről utólag értesültem. A végleges verzióban korrigálva lesz.

Globális problémák

(Azonosító: 078; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

Szélmegoldások

Érdekek

Ideológiák

Bal oldal - Jobb oldal

Nemzet

Állam

Demokrácia és diktatúra

Politikai konfliktusok

Globális problémák

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. A globális problémák és természetük.....	2	—
2. A két fő gond	4	
3. Miért nehéz kezelni a globális problémákat?	6	1
4. A jelenlegi hozzáállás	9	
5. A megfelelő hozzáállás elvei	12	—
6. Mi kellene konkrétan a megoldáshoz?	17	
7. Prognózis.....	20	2
8. Végszó	21	
9. Az emberiség megosztottsága, sodródása és egy világállam lehetősége	23	—
9.1. Az emberiség megosztottsága és sodródása.....	23	
9.2. Egy világállam lehetősége	24	3

1. A globális problémák és természetük

1) Mit értek globális problémák alatt?

Az olyanokat, mint a fogyatkozó források, az olaj és a víz problémája; a környezetszennyezés; az ökológiai károk, például a fajpusztulás vagy a túlhalászat. No és természetesen a klímaváltozás.

2) Belakott világunk

Az emberiség nincs hozzászokva ahhoz, hogy véges térrel és erőforrásokkal kelljen beérnie, illetve, hogy képes legyen önmaga veszélybe sodorni az életfeltételeit.

Történelmünk során először kerülünk ilyen helyzetbe. Eddig ugyanis viszonylag kevesen voltunk, és viszonylag kevésbé hatékony eszközökkel rendelkezünk. Így nem terheltük annyira a készleteket, illetve mindig voltak még felfedezhető erőforrások. Ma azonban **egyre inkább csak azzal gazdálkodhatunk, amink van**, egyre inkább mintegy dobozva zárva érezhetjük magunkat Földünkön.

Fejlett eszközeink továbbá nemcsak a készletek maradéktalan feltárását és kiaknázását teszik lehetővé, hanem azt is, hogy

felelőtlenségünkkel egyéb módokon is **alááshassuk létezésünk alapjait**, mondjuk az ipari méretű környezetszennyezés vagy a modern fegyverek, háborúk által.

Lásd a 'Fennmaradás' témában, hogy mostanában érkezik el az emberiség „gyermekkorának” vége.

3) A globális problémák bonyolult kérdések

A globális problémáknak már az egyes elemei önmagukban is bonyolultak, például, ami a klímát illeti. Összességükben pedig még összetettebbek.

Például a klímát tekintve, rendben, ott van a szén-dioxid, ami üvegházhatást okoz, ez azonban távolról sem minden. A melegedés ugyanis megolvasztja a jeget, ami befolyásolja az óceáni áramlatokat, azok pedig szintén jelentős hatással vannak a klímára. A víz hőmérséklete szintén változik, ami hozzájárulhat a viharok erősödéséhez, melyek aztán több port kavarhatnak fel a légkörbe, ami ugyancsak befolyásolja a hőmérsékletet, illetve az is, ha a több pára és a több por miatt több lesz a felhő β. De a növekvő vízhőmérséklet miatt csökken az óceán szén-dioxid elnyelő képessége is, ami még tovább növelheti annak mennyiségét a légkörben. Ráadásul a fagyott talaj felolvadásával metán szabadul fel, mely szintén üvegház hatású gáz, és így tovább...

És akkor nem beszéltünk még arról, hogy milyen hatással lesz a melegedés az élővilágra, az erdőkre és az óceánok lakóira, ami megint csak visszahat a klímára. Nem beszéltünk a társadalmi hatásokról, melyek szintén visszacsatolódnak, mondjuk, ha csak azt vesszük, hogy többet fogják használni a légkondicionálást, amihez több energia kell, ami megint csak több CO₂-ot jelenthet.

Se szeri se száma tehát a tényezőknek, és a köztük lévő összefüggéseknek, ember nincs, aki ezt átlátná, részleteiben előre tudná jelezni, hogy mi fog történni, mik lesznek a következmények. Erre a tudomány sem képes. **Leginkább csak a fő tendenciák tudhatók, azok viszont meglehetősen biztonságossal**; például, hogy nagy átlagban melegebb lesz.

Igencsak úgy néz ki tehát, hogy valami történik, hogy azt mi magunk okozzuk, és hogy rossz irányba változik a helyzet. Ami még biztos, az a bizonytalan, a kockázat, hogy sok tekintetben nem tudjuk, mi lesz.

A környezeti változások pedig könnyen **társadalmi felbolydulással** is járhatnak majd, nem utolsósorban a szegények romló életkörülményei miatt. A részletek természetesen itt is bonyolultak.

4) Visszacsatolások és visszafordíthatatlan változások

A szóban forgó folyamatok bonyolultsága mellett érdemes látni a bennük működő **visszacsatolásokat** is. Például a jég

megolvadásával az adott területet addig takaró fehér szín helyét sötétebb árnyalatok veszik át, melyek több napfényt nyelnek el, tovább gyorsítva a felmelegedést. Különösen erős ez a hatás a tengeri jég esetében, mert annak helyébe az igen sötét színű tenger lép. Egy másik visszacsatolás a fagyott talaj felolvadásával felszabaduló metán esete, melynek üvegház hatása ráadásul sokkal erősebb a szén-dioxidénál.

Ami a **visszafordíthatatlanságot** illeti, annak egyik példája a visszacsatolt folyamatok, melyeket elszabadulásukat követően sokkal nehezebb megfékezni, mint előtte. De itt lehet említeni a meg nem újuló források elhasználását, vagy a fajok kipusztulását is. Ha ezek egyszer megtörténtek, nincs visszaút.

A hasonló összefüggések még inkább arra intenek, hogy előre kellene gondolkoznunk, és időben el kellene kezdenünk cselekedni, mert hamarosan késő lesz.

Lásd még a ‘Fennmaradás’ témában, hogy semmi sem biztosítja azt, hogy az emberiség fejlődése töretlen lesz; az ‘Elvarratlan szálak’ témában, hogy azt sem biztosítja semmi, hogy az emberiség mindenre képes lesz, illetve, hogy a találmányaink majd megoldják a gondjainkat, képesek leszünk megtalálni a megoldást.

2. A két fő gond

1) Pazarlás

Azaz, hogy az emberek túl sokat akarnak a természettől, ami **leginkább az emberiség jó módában élő felére jellemző.**

Mire vezethető vissza a pazarlás?

Két dologra:

- **A fogyasztói társadalomra illetve a piaci rendszerre**

Lásd ehhez a ‘A piac gyakorlati hiányosságai’ témában az **anyagi fókusz**t, illetve, hogy **az anyagi igények** kielégítésén túl azok **gerjesztése, a gazdaság pörgetése** ilyen körülmények között gyakorlatilag mindenkinek érdekében áll. Lásd továbbá az ‘Érdekes gazdasági jelenségek’ témában a fogyasztói

társadalom nem túl tartós, **elromlásra, elavulásra tervezett termékeit.**

○ **Opportunizmus, konfliktusok, stb...**

Az emberiség egy csomó olyan dologra pazarolja a javait, amelyek egy tökéletes világban megspórolhatóak volnának: hadseregekre, rendőrségre, biztonsági szolgálatokra, kémkedésre, és így tovább. Természetesen bizonyos fokig a vérünkben van az, ami miatt ilyesmikre költünk, valószínűleg egykönnyen nem lehetne teljesen megszabadulni tőlük – de jobb neveléssel, jobb mentalitással, jobb társadalomszervezéssel vélhetőleg számottevően kevesebb lehetne ezekből.

Vegyük észre közben, hogy a pazarlás csökkentésével egyszersmind lényegesen kevesebb munkára is volna szükség, **lényegesen kevesebbet dolgozva is meg tudnánk teremteni mindazt, amire az élethez tényleg szükség van.** (Persze azt még meg kellene oldani, hogy ez ne járjon munkanélküliséggel, az elosztás nagyfokú egyenlőtlenségével.)

Ám a pazarlás annak ellenére is folyik, hogy egyszer, nem túl sokára szinte biztos, hogy kifogyunk bizonyos igen fontos erőforrásokból, különösen az olajból. No meg hogy közben hasonló ütemben termeljük a szemetet, károsítjuk a környezetet. (@@Más fontos dolgok az olajon kívül, melyekből hasonlóan kifogyóban vagyunk?)

Apropó „nem túl sokára”: hogy ez mit jelent, az némileg bizonytalan, sokan közelebbinek gondolták, mint ahogy most kinéz – ám **legyen az 30 vagy 300 év**, még ha csak az emberi történelem léptékével nézzük is, **a baj mindenképpen itt van a nyakunkon.**

2) Túlnépesedés

Mely ellenben elsősorban a szegény helyek problémája. A népesség növekedése természetesen azért gond, mert egyre több ember igényeit kell kielégíteni az egyre fogyatkozó készletekből.

Jegyezzük meg, hogy az elmaradottabb helyeken a sok gyermek vállalásának nemcsak kulturális okai vannak, hanem gazdaságiak is. Lásd a ‘Gyerek’ témában, hogy a gyerekek munkáskezet és az öregkori gondoskodás biztosítását is jelenthetik a szülőknek.

A népesség növekedése a jelek szerint **a jólét beköszöntével hajlamos megállni**, nem ritkán visszafordulni. Az érintett országok ezt általában problémaként élik meg: részben mert „fogy a nemzet”, részben gazdasági okokból, hogy ugyanis csökken a dolgozók, eltartók száma, aránya. A túlnépesedésen viszont segít ez a tendencia, (persze azért az sem volna jó, ha extrém mértékben csökkenne a népesség) – a gond **azonban** az, hogy közben az igények növekednek, **beindul a pazarlás**.

A népességnövekedés visszafordulásának okairól **lásd** az ‘Ember, társadalom és család a modern világban’ témában.

Föltétlen hangsúlyozni kell, hogy **a túlnépesedést természetesen még csak véletlenül sem emberek elpusztításával kell megoldani**.

Végül, mik a mögöttes okai ennek a pazarlásnak és a túlnépesedésnek?

- **Az intelligenciánk, és a hatékony eszközeink**

Melyekkel ki tudjuk aknázni a természeti erőforrásokat, és életben tudjuk tartani a megszületetteket.

- **Régi ösztöneink**

Melyek birtoklásra, fogyasztásra és szaporodásra ösztönöznek, illetve opportunistává tesznek bennünket.

- **A bölcsesség hiánya**

Melynek folytán képesek lehetnénk jól használni az eszünket, ésszel kezelni az ösztöneinket.

3. Miért nehéz kezelni a globális problémákat?

1) Anyagi szemlélet

Ami mögött az előbb emlegetett birtoklási vágy van, másfelől pedig az anyagi szemlélet a fogyasztói társadalom, illetve a piac alapköve.

Különösen akkor nem tudnak az emberek másra gondolni, mint az anyagiakra, **amikor rosszul megy a gazdaság**, amikor

meginog a megélhetésük. A környezeti problémák így leginkább csak akkor kerülnek elő, amikor egyébként éppen minden rendben van – de még ilyenkor is nagyon nehéz érdemi lépéseket tenni.

Lásd az anyagi fókusz 'A piac gyakorlati hiányosságai' témában.

2) Önzés

Az embereknek általában az a legfontosabb, hogy „itt és most nekem jó legyen”. Nem túl sokat törődnek másokkal, az idegenekkel, az eljövendő generációkkal, a világ sorsával.

Lásd a 'Racionalitás és önzés' témát.

3) Rövidtávú szemlélet

Először is, az emberek **egyéni szinten** is meglehetősen rövidlátók. Sokan nem törődnek még a saját jövőjükkel sem eléggé, a rövid életükön túlra meg aztán végképp nem sokat tekintenek.

Másodszor, a **piac** is rövidtávra tekint, a rövidtávon sikereseket jutalmazza, aki nem tud záros határidőn belül profitot termelni, az elbukik – így pedig nem könnyű a jövőbe befektetni. Továbbá a nyomás, ami alatt a piac tartja az embereket kevés energiát hagy nekik a közügyekre, illetve „jónak lenni”. Kinek van kedve például szétválogatni a szemetet, amikor 12 órát dolgozik, és elgyötörten ér haza?

Harmadszor, a **demokráciáknak** is rövidtávú a szemlélete, a politikusok, hogy a következő választásokon megválasszák őket, inkább a (jelenlegi, rövidlátó) választók kegyeinek megnyerésén dolgoznak, mintsem a jövő megmentésén. (A diktatúrák, potenciálisan legalábbis, messzebbre tekinthetnek, ám ezek legtöbbje sem teszi.)

Lásd ezekről 'A boldogság keresése és korlátai'; 'A piac gyakorlati hiányosságai' és az 'Ember, társadalom és család a modern világban'; valamint a 'Demokrácia és diktatúra' témákban.

A legtöbb globális probléma viszont hosszabb idő alatt, apránként alakul ki, az elkerülésükhöz, megoldásukhoz pedig az kell, hogy távolabbra tekintsünk, kitartóan munkálkodjunk.

Illetve sok esetben hosszú idő kell ahhoz, hogy kiderüljön, valami mennyire veszélyes, mik lesznek a következményei; mint például a génmódosított organizmusok vagy a DDT

esetében. Ilyenkor a jövőbe tekintés ahhoz szükséges, hogy eldönthessük, megéri-e vállalni a kockázatot, mi módon tudnánk mérsékelni azt.

4) Globalizáció

A napjaink lendületes globalizációja több ponton is kapcsolódik a globális problémákhoz. Mindenekelőtt azért, hogy a globális versenyben a kormányok hajlamosak alábadni környezetvédelmi elvárásaikból, hogy a tőke kegyeibe férkőzzenek. Továbbá a kiváltott gazdasági fellendülés, és az áruk és emberek fokozott utaztatása is növeli a környezetszennyezést. Példának vegyük csak, hogy mi történik manapság Kínában. Lásd még alább a „környezetszennyezés exportálást”.

5) Egyenlőtlenségek, megosztottság

Az egyenlőtlenségekre már utaltam fentebb, azzal, hogy a pazarlás elsősorban a gazdagabb, a túlnépesedés pedig a szegényebb országokra jellemző.

Közben a **szegények** jogosan várnák el, hogy ők is jobban élhessenek – ezzel azonban csak romlana a helyzet, ami a globális problémákat illeti. (Hosszútávon ugye a jólét segíthetne a túlnépesedésen, csak addigra már valószínűleg késő lenne.) Valamint, amíg az egyenlőtlen helyzet fennáll, érthető, hogy a szegények húzódoznak bármit is tenni, hiszen ők vannak rosszabb helyzetben.

A **gazdagabbaknak** pedig egyfelől önmagában nehéz lemondani a megszokott jólétről, másfelől meg mutogathatnak a szegényekre, hogy hiszen ők sem tesznek semmit. (Most még inkább, hogy a szennyezés, no meg a gazdasági növekedés jelentős része hozzájuk vándorolt.)

Közben azt se felejtsük el, hogy ha még az egyenlőtlenség nem is volna, a **megosztottság önmagában is problémás**. Sok félnek ugyanis nehéz megegyeznie, és utána is ott van mindenkinek a csábítás a környezetvédelmi megállapodások egyoldalú felrúgására.

6) Ellenérdekek

Sokaknak érdeke fűződik a környezetre káros technológiákhoz, gyakorlatokhoz; különösképpen az olajból profitálóknak – de

ha úgy vesszük, a gazdaság pörgetése (ami aztán a pazarlást táplálja) gyakorlatilag mindenkinek az érdekében áll.

Felrémlhet még a **globális problémák bonyolultsága**: nem teszi ez is nehezzé a kezelésüket? Nos, az optimális megoldások megtalálását valószínűleg igen, de mivel a fő tendenciák és azok okai tudhatóak, **ettől még hatásosan tudnánk tenni – ha akarnánk**.

4. A jelenlegi hozzáállás

Mi folyik jelenleg a globális problémákkal kapcsolatban?

1) A fej homokba dugása

Leginkább ez jellemzi az emberek és az emberiség mai hozzáállását.

Az emberek, a köz ugyan elviekben már nagyrészt elismerik a realitásokat, csak éppen nem sokat foglalkoznak velük, nem tesznek ellenük. De olyanból is bőven akad még, akik tagadják, hogy bármi gond lenne; no meg olyan is van, hogy bizonyos érdekcsoportok a saját érdekeiknek megfelelő elemzéseket rendelnek meg, az érdekeiknek megfelelően dolgozó kutatókat támogatnak. A tények azonban egyre makacsabbak, egyre nehezebb tőlük eltekinteni, tagadni őket.

2) Tét nélküli idealizmus

Az, hogy mentsük meg a bolygót, önmagában sokaknak szimpatikus – egészen addig, amíg nem kell megmozdulni érte, rosszabbul élni miatta. Sokan eddig jutnak csak el.

3) Önkéntes aktivitás

Vannak azért, akik tesznek is, például szelektíven gyűjtik a szemetet, segítenek az újrahasznosításban. Ez nem elhanyagolható és mindenképpen dicséretes – ám összességében nem túl jelentős ahhoz az erőfeszítéshez képest, amire az emberiség részéről szükség volna.

4) Ipari és technológiai fejlemények

Vannak bizonyos pozitív és említésre méltó fejlemények ezen téren is:

- **Hulladék újrahasznosítás**

A fejlettebb országokban ez viszonylag jelentős. (A fejletlenebbekben viszont többnyire elhanyagolható. β) (@@Tud ide valaki biztos, tömör számokat?)

Csak ami az EU-t illeti is, a skála igen tág a németek mintegy 50%-ától a bolgárok 0%-áig.

o **Megújuló energia**

Melynek a részaránya jelenleg 10-20% az összes energiaforrás között. (@@És abszolút értékben növekszik. Tud valaki adatot arra, hogy az aránya hogy alakul? Nem vagyok biztos benne, hogy jelenleg annyira nőne, most, hogy elkezdtek bányászni a palaolajat.)

A hasonló törekvéseket mindenképpen meg kell becsülni – sajnos azonban mindez egyelőre messze van az elégségestől.

5) Nem túl jelentős politikai aktivitás

Vannak ugyan kimondottan a zöld ügy mellett elkötelezett pártok – ezek azonban többnyire eléggé gyengék, marginálisak. A többi politikai szereplő viszont leginkább csak a gesztusokig jut el.

6) Jobban és kevésbé eladható dolgok

A környezetvédelem területén is jellemző, hogy bizonyos **dolgok** eladhatóbbak másoknál; például az aranyos pandákra lényegesen jobban vevő a közönség, mint a veszélyeztetett békákra vagy kígyókra.

Hasonlóan, bizonyos **részterületek** is kurrensebbek lehetnek a többinél, több figyelem irányulhat rájuk, könnyebben lehet pénzt szerezni a kutatásukra, a velük kapcsolatos programokra. Például mostanában a klímaváltozás ilyen népszerű terület – szemben mondjuk a tengeri emlősök β kutatásával, védelmével. (@@Jobb példa?)

7) Üzleti haszonszerzés, nyerészkedés

Alapvetően, ha valami tényleg jó a környezetnek, és mellette még **üzlet** is, az nem baj. Nem ritkán azonban a környezetvédelem nagyrészt csak szlogen, ami segít eladni a terméket. (@@Itt a hibrid autókra gondoltam példának, de nem vagyok biztos benne, hogy ezek összességében mennyire környezetbarátak. Tud erről valaki pontosat? Más példa?)

De a környezetvédelemmel kapcsolatban más módokon is lehet **nyerészkedni**, ami már kimondottan árt az zöld ügynek. Ilyenek például a szén-dioxid kvótákkal történő különféle machinációk, vagy ha korrupt módon kezelik, költik el a környezetvédelemi pénzeket. (@@Mennyire jellemzők az ilyenek? Más példák?)

8) Látszatintézkedések, látszateredmények

Mint például:

○ Kevés eredményt hozó konferenciák

Meg ami külön ironikus velük kapcsolatban, a megrendezésükkel, a résztvevők utaztatásával járó környezetszennyezés.

○ Meglehetősen erőtlen és komolytalan nemzetközi tervek β (@@Mit szóltok az alábbiakhoz?)

Jellemzőek ezekre a tervekre a hangzatos, de irreális célkitűzések, mondjuk a szén-dioxid kibocsátás korlátozásáról.

E célokat elvileg ugyan lehet, hogy el lehetne érni, de jobbára túl hosszú távúak, a megvalósítás módjára, az ütemtervre vonatkozóan nem elég konkrétak, valamint nincs mód a kikényszerítésükre sem – így valójában nincs sok remény rá, hogy működjenek.

Másrészt jelentős szereplők gyakran eleve kimaradnak belőlük, illetve nem vállalnak kötelező intézkedéseket. (Meg aki vállal, az sem feltétlen tartja be azokat. β)

Bár egy-két aránylag komolyabb próbálkozás azért akad; például Németország mintha viszonylag kevésbé venné félvállról az efféle terveit, vállalásait.

○ Erőtlen gyakorlati próbálkozások

Ami túl is jut a terv fázison, gyakran az sem sokat ér; mint amilyen a nemzetközi szén-dioxid kereskedelmi- és kvótarendszer. β (@@Van, aki jobban ismeri ezt? Jól gondolom, hogy ez gyakorlatilag nem sokat ér?)

○ Válságeredmények

Nem ritka, hogy a környezetvédelmi helyzet azért javul, mert a gazdaság visszaesik, lassul a termelés, csökken a fogyasztás. Ez azonban általában átmeneti, pusztán szerencse a környezet szempontjából, látszateredmény.

○ A szennyezés, kibocsátás exportálása

Helyenként, a fejlett világban, azért is úgy tűnhet, hogy számottevő haladást sikerült elérni a szennyezés, károsanyag-kibocsátás korlátozásának terén, mert a termelés és vele a környezetszennyezés nagymértékben áttevődött a fejlődő országokba. Globális szinten viszont ezáltal sem javul a helyzet.

- **A környezetvédelem, mint ürügy a politikában**

Ahogy a környezetvédelem szlogen lehet az üzletben, úgy a politika is felhasználhatja azt; mint például, amikor a bioüzemanyag-gyártás támogatásával névleg a környezetet védik – valójában azonban inkább a mezőgazdaságból élőket, a hatalom választóit dotálják.

9) Az emberiség gyerekes viselkedése

Nagyrészt még most is meglehetősen gyerekes az, ahogy a világ ügyei mennek, ide értve a kölcsönös bizalmatlanságot, civódást, az osztozkodást, ahogyan próbálunk mindent elhappolni a mások elől. Amíg nem tudunk ennél felnőttebben viselkedni, addig sajnos nem túl valószínű, hogy meglenne az az összefogás és komoly szándék, ami a globális problémák hatékony kezeléséhez kell.

5. A megfelelő hozzáállás elvei

A fentiek helyett milyen hozzáállásra volna tehát szükség?

1) A helyzet és teendők felmérése és elismerése

Hogy végre mindenki tisztán lásson, és elismerje hogy mi a helyzet és nagy vonalakban mit kellene tenni.

2) Alapvetően az okokat kellene kezelni

A tüneti kezeléssel és a megváltozó körülményekhez való alkalmazkodással szemben. (Bár az utóbbiakra is szükség lehet azért.)

Az **okok kezelése** például, ha csökkentjük a szén-dioxid kibocsátást. **Tüneti kezelés**, ha gátat emelünk a felmelegedés miatt emelkedő tengervízre visszatartandó. **Alkalmazkodás**, hogy ha elköltöztetjük az elöntéssel fenyegetett városok lakosságát.

3) Szerénység és figyelmisség

Vagyis tudni, hogy a világ nem a miénk, nem kizsigerelni azt, jó gazda módjára bánni vele, tiszteletben tartani a mellettünk és utánunk élő emberek érdekeit, és figyelemmel lenni többi előre is.

4) A gondolkozásmód és az életmód megreformálása

Így:

- **A boldogság forrásainak tágítása, az anyagiasság csökkenése és a versenyszemlélet oldása**

A boldogság forrásainak tágítása azt jelenti, hogy próbáljuk meg megtalálni az örömet az egyszerű, nem anyagi dolgokban, például a szépségben, a gondolkozásban vagy egymás társaságában. Ezáltal az anyagiakat illetően **az emberek könnyebben mondanák, hogy ennyi „elég”**, megvan mindenem, ami kell, nem kell több – egyúttal több idejük és energiájuk is maradna, például a környezet megóvására is. A következő lépcsőben, **a gazdaság szintjén is** el lehetne fogadni, hogy nem kell minden határon túl növekedni, van az a szint, ami már „elég”. A szemlélet ily módon történő átformálása hozzájárulhatna világ lelassításához, a pazarlás csökkentéséhez, annak alapját jelenthetné.

Nyilván, ahhoz, hogy a szegényebbek is mondhassák, hogy „elég”, szükséges volna az egyenlőtlenségek csökkentése is. Erről lásd alább.

- **Tág gondolkozás a problémákkal kapcsolatban**

Vagyis, hogy ne csak részterületekre koncentráljunk, hanem összefüggéseiben szemléljük a problémát, így keressük a megoldást – ami sosem árt a bonyolult problémákkal kapcsolatban.

- **Az emberiség gondjai sokszor jóval inkább a fejekben gyökereznek, mintsem a technikai problémákban.**

Ami a globális problémákra is nagyban áll; például ha kevésbé volnánk anyagiasak, versengők, opportunisták, akkor pazarlás is kevésbé volna, a problémáink nem lennének ennyire égetők – és kevésbé volna szükség olyan technológiai bravúrokra, mint például a fúziós energia, ami kiválthatná az olajat és társait.

Ezért **alapvető a gondolkozás formálása** – mely, bár nem kis kihívás, de nem kell hozzá feltalálni semmit, minden eszköz adott hozzá.

Lásd a ‘Fennmaradás’ témában a fennmaradás fő csapását, melynek egyik eleme a gondolkozásmód és életmód megreformálása.

5) Összefogás

Nyilván, ha egymással és nem egymás ellen dolgoznánk, akkor könnyebben oldanánk meg a problémákat, különösen az ekkorákat. Szétnézve a világban, jelenleg **elég távol állunk még ettől, bizonyos jelei azonban már mutatkoznak**. Lásd fentebb az emberiség gyerekes dolgait, lásd azonban ‘Az emberiség egysége’ témát, benne az emberiség egységének csíráit is.

Közelebbről, összefogást igényelnek az **egyenlőtlenségből, megosztottságból** származó fent bemutatott problémák. **Hogyan lehetne itt elindulni?**

- **A gazdagabb helyeket mérsékelni kellene a pazarlást, illetve a jólétet.**

Ennek nem kellene feltétlen olyan mérvűnek lennie, hogy a világon mindenki ugyanazon a színvonalon élhessen. Erre egyrészt nem volnának hajlandóak a jó módban élők, másrészt a szegényebbek a kisebb fokú áldozatvállalást is értékelnék. (Természetesen a gazdagabbak közül is a gazdagabbaknak kellene jobban erőt venni magukon.)

- **A szegényebbeknél egyfelől a jólét mérsékelt növelése történhetne, másrészt pedig a népesedés visszafogásáért kellene aktívan is tenniük.**

A jólét **„mérsékelt növelése”**, mely egyfelől **„növelés”**: szükség van rá, részben, mert ez egy jogos igény, részben pedig, mert többé-kevésbé ez előfeltétele annak, hogy a szegényebb országok is tegyenek valamit a globális problémák ellen. Másfelől a jólét növelés **„mérsékelt”**, ami már a globális problémákra nézve is kedvező. A szegényebb országok részéről az kellene, hogy elfogadják, hogy nem lesznek nagyon gazdagok, nem fognak pazarló módon élni. Ezt megkönnyítené a gazdagabb országok részéről tapasztalható, fent leírt áldozatvállalás – különösen, ha azt a szegényebbek megsegítésére fordítanák.

Ilyen körülmények között a szegények valószínűleg hajlandóbbak lennének tenni **a népesedés visszafogásáért** is. (Azon felül is, amit a jólét növekedése eredményez. Mellesleg ennyivel is könnyebb lenne a feladat ezen oldala.) A szegények erőfeszítései aztán a gazdagabbaknak is könnyebbé tennék a keserű pirula lenyelését.

Mint látható a két probléma, a pazarlás és a túlnépesedés együtt kezelendő, összefogást igényel, ugyanis mindkét fél szívesebben mozdul, ha látja, hogy a másik is megteszi a magáét.

Emlékezzünk rá továbbá, hogy a megosztottság egyenlőtlenség nélkül is problémás. Az összefogás ezért is jó volna.

A közös problémáknak egyébként megvan az a pozitív sajátosságuk, hogy kiválthatják a bajtársiasság, sorstársiasság érzését, **összekovácsolhatnak**. Jó volna azonban, ha ezt még azelőtt el tudnánk érni, hogy végképp a torkunkon lenne a kés.

A problémák pozitív oldaláról **lásd** a 'Problémák' témában. Lásd továbbá itt alább az emberiség megosztottságáról, sodródásáról és egy világállam lehetőségéről írtakat.

6) Alulról és felülről is dolgozni

Hogy az emberek gondolkozásán változtatni kell, azt az előbb láttuk. Nem szabad azonban lebecsülni a felülről jövő kezdeményezéseket sem, azt a szerepet, melyet a hatalom, a különböző szervezetek játszhatnak a globális problémák megoldásában, ki kell használni az erejüket.

Lásd alább az egyéni igyekezet fontosságát; valamint hogy kellene egy szervezet, mely kimondottan a világ gondjaival foglalkozna.

7) Idejében el kell kezdeni a cselekvést

Nem szabad megvárni, amíg 100%-ig biztos lesz a baj, mert akkor már könnyen lehet, hogy késő.

Már csak azért is minél hamarabb el kellene kezdeni komolyan dolgozni a problémák megoldásán, mert most még megvannak hozzá a kellő források. De ahogy romlik majd a helyzet, egyre kevesebből kell majd egyre nagyobb bajokat orvosolni.

8) Nem a legvalószínűbb, hanem a legrosszabb, még reális eséllyel bekövetkező forgatókönyvre kell felkészülni.

A katasztrófákat ugyanis megkockáztatni sem szabad.

9) Egyszerű, átlátható és robusztus megoldások kellenek

Azért, mert működniük kell.

A bonyolult dolgok ugyanis könnyebben romlanak el; ami nem átlátható, azt könnyebben játsszák ki, használják ki azok, akiknek fontosabb a saját nyereségük; a robusztus megoldások pedig azért jók, mert akkor is működnek, ha a körülmények nem pont olyanok, ahogy képzeltük – ami az ilyen bonyolult problémáknál könnyen előfordulhat. Meglehet, nem a legéletszerűbb példa, de ilyen egyszerű, átlátható és robusztus megoldás volna, ha előírnánk, hogy ennyi meg ennyi olajat, szénét és gázt lehet kibányászni egy évben és kész. Nyilván, konkrétan ezt kivitelezni nem volna könnyű, csak érzékeltetni szerettem volna, mit értek egyszerű, átlátható és robusztus megoldás alatt.

Különösen, nem szabad megengedni, hogy a probléma megoldására kialakított eszközöket spekulációra, nyereszkedésre használják, veszélyeztetve ezzel az eredeti célok megvalósítását.

Lásd az 'Egyszerűség és bonyolultság' témában, hogy a bonyolult és lényegi problémák egyszerű, átlátható és robusztus megoldásokat kívánnak.

10) Kikényszeríthetőség – önkéntesség

Természetesen jó volna, ha volna valamilyen mód a globális problémák megoldását célzó kötelezettségek kikényszerítésére, ha nemcsak a felek jóindulatán múlna, hogy eleget tesznek-e nekik. Ahogyan azonban a világ áll, meglehetősen kétséges, hogy ezt el lehetne érni. (Legalábbis, amíg nincs nagyon nagy baj.)

Ezért sem árt az **önkéntesség**, példamutatás felé fordulni. Persze ez sem egyszerű, mert áldozatvállalást követel – elősegítheti mindenesetre az összefogás, a kellő jólét megléte, a felvilágosult gondolkozás valamint az eredmények nyilvános elismerése.

11) Felelősség \$

A globális problémák kezelése a felelősségről szól.

Nemcsak a jelenleg bennünket fenyegető konkrét problémákról. Ez azt jelenti, hogy meg kell tanulnunk felelősségteljesen élni, viselkedni, nemcsak akkor, amikor nagy a baj, hanem folytonosan, hogy elkerüljük a bajokat.

Mert **felelőtlenségünkben is lehet ugyan szerencsénk**, például előfordulhat, hogy a jelenlegi pazarló életmódunk mellett is időben felfedezünk majd olyan új technológiákat, melyek majd megoldják a gondjainkat, segítenek a tiszta energiatermelésben, a szennyezés és a szemét eltakarításában, és így tovább. Könnyen lehet **azonban**, hogy a következő kutyaszorítóban már nem leszünk ilyen szerencsések, **valószínű, hogy előbb-utóbb rossz véget érünk.**

Végül **képzeljük magunkat az utódaink helyébe**, akik egy kifosztott, tönkretett világot örökölnék tőlünk. Hogyan fognak ránk gondolni? Hogy nem hálával, az biztos.

6. Mi kellene konkrétan a megoldáshoz?

A megfelelő hozzáállás *elvei* után nézzük, milyen *konkrétabb intézkedések* segíthetnének a problémáinkon.

1) A fő problémák kezelése

Az összefogás fentebb kifejtett elvei mentén, együtt kezelve a **pazarlást és a túlnépesedést**, a gazdagabb és szegényebb országok által okozott problémákat. Mint láttuk, ez összekapcsolódik az egyenlőtlenségek és megosztottság kezelésével is.

Jelentősen **előmozdíthatja ezeket a gondolkozásmód megváltoztatása**, úgy a boldogság forrásainak fent kifejtett tágítása, az anyagiasság csökkentése, mint az, ha sikerül az embereket etikusabbakká tenni, amit lentebb említék. Utóbbiak elősegíthetik továbbá az egyéni igyekezetet is.

2) Egyéni igyekezet

Szép, ha valaki elvben a környezet megóvása mellett áll, még sokkal jobb azonban, ha tesz is érte. **Számos olyan dolog van, amit egyénileg is megtehetünk**: ilyen például a szelektív hulladékgyűjtés; az, ha igyekszünk eleve kevesebb szemetet termelni, szennyezést okozni; hasznos továbbá a lakásunk hőszigetelése vagy a különböző környezetvédelmi kezdeményezések támogatása is.

Az egyéni igyekezet persze akkor ér igazán valamit, ha sok egyén igyekszik így. Jó lenne azonban, ha akkor sem adnánk

fel, ha nem látunk tömegeket igyekezni magunk körül – akkor ugyanis még kevesebben lesznek.

A fenti példákban leírtakhoz hasonlóként **nem ritkán anyagilag is megéri**, mondjuk a lakásunk hőszigetelése, vagy ha kevesebbet autózunk. Persze nem csak ilyenkor volna jó környezettudatosan élni, cselekedni.

3) Kisebb szabású, „hagyományos” projektek, jobb szervezés

Nem feltétlen kell tehát nagyszabású, világmegváltó elképzelésekben gondolkozni, és nem feltétlen kell hipermodern dolgokat feltalálni sem. Olyan **kisebb léptékű, hagyományosabb vállalkozásokkal** is jelentős hatást lehet elérni, mint például a környezettudatos hulladékgazdálkodás vagy az újraerdősítés, kivált, ha kiterjedten művelik őket.

Hasonlóan, mindössze **jobb szervezéssel** is említést érdemlő eredményeket lehet elérni; mondjuk, ha megszüntetjük, összevonjuk a kihasználatlan járatokat; megszervezzük, hogy az autókban ne csak egy-egy ember utazzon; elérjük, hogy a hivatalokban éjszaka áramtalanítsanak, és így tovább.

4) Egy világszintű központi szervezet \$

Kellene egy ilyen, melyben okos emberek arról gondolkoznának, hogy mit és hogyan kellene csinálni a világgal.

Közben azért **ügyelni kellene rá, hogy jól végezze a dolgát**. Például, lényeges volna, hogy ne csak elméleti elemzéseket gyártson, hanem a gyakorlatban is használható ötletekkel, javaslatokkal álljon elő. Szintén fontos volna, hogy befolyástól mentesen működhessen, pártatlan maradjon.

Egy ilyen szervezetnek vélhetőleg **a tekintélye is megvolna**, az emberek figyelnék rá.

A saját kutatásán kívül aztán ez a szervezet szélesebb körből is összegyűjthetné az ötleteket.

5) Technológia

Attól még, hogy az emberiség gondjai sokszor inkább a fejekben gyökereznek, a technológiáról sem kell lemondani, az is nagy segítségünkre lehet. Egyebek mellett leginkább talán a tiszta energiatermelést volna jó minél hamarabb megoldani.

Jegyezzük itt meg, hogy **az energiatermelésből származó károk csökkentésének több módja is lehetséges**. Amellett, hogy tisztábban termeljük az energiát, az is sokat segíthet, ha hatékonyabban használjuk fel a hagyományos módon előállított energiát (mondjuk energiatakarékos izzók alkalmazásával); nem utolsósorban pedig az is hasznos lehet, ha

egyszerűen kevesebb energiaigényes tevékenységet végzünk. (Például nem utazunk évente kétszer repülővel nyaralni.)

Nem mellesleg **az új technológiák**, ha jó üzlet lesz belőlük, a fentebb bemutatott **ellenérdekeket is csökkenthetik**; kivált, ha a jelenlegi ellenérdekeltek nyergelnének át, mondjuk az olajcégek a fúziós energiára és társaira.

6) Lemondás

Az embereket esetenként azzal hitegetik, hogy nem is kellene feladniuk a kényelmükből a környezet megvédéséért. (Merthogy a technológia majd mindent megold.) Ez valószínűleg nem igaz, **az önkorlátozást nem lehet kikerülni**. (Például a technológiai korlátaink miatt, de az egyenlőtlenségek fent részletezett csökkentése miatt sem.)

Ezzel együtt **nem feltétlenül kellene annyival rosszabbul, pláne szomorúbban élni, mint amennyivel jobban vigyázunk a környezetre**. Egyrészt mert a technológiában bizonyos fokig azért lehet bízni, másrészt pedig, ha sikerül jobban megtalálnunk a boldogságunkat az anyagiakon kívül másban is, az sokat segíthet.

7) A globalizáció káros elemeinek korlátozása

Ez nem jelenti a globalizáció megállítását, visszafordítását, csak azt, hogy gátat vetnénk a fentebb említettekhez hasonló visszaes gyakorlatoknak. (Mint a környezetvédelmi előírások versengő leépítése, vagy az áruk és emberek felesleges utaztatása.)

8) A korrupció visszaszorítása

Hogy sok egyéb mellett a környezetvédelemre szánt összegeket se lopják el.

9) A piac és demokrácia esetleges korlátozása

A **piac** korlátozása különböző mértékekben valósulhatna meg. Például már azt is ide sorolhatjuk, ha környezetvédelmi megfontolásokból (is) megadóztatjuk az üzemanyagokat. De ha a helyzet súlyossága miatt tényleg nagyon szigorúan kellene beosztani a készleteket, ellenőrizni a károsanyag-kibocsátást, akár arra is szükség mutatkozhatna, hogy egészen a tervgazdálkodásig elmenjünk.

Hasonlóan, ha a helyzet annyira komollyá válna, esetleg a **demokráciából** is fel lehetne adni. (Fentebb utaltam rá, hogy a

diktatúrák potenciálisan jobban kezelik a vészhelyzeteket.) Természetesen ezt csak a szükséges mértékben, és igen óvatosan szabadna megtenni.

10) Az emberek jobbá tétele

Ez persze egy igen puha és távoli cél. Mindazonáltal sok szempontból javítana a világ helyzetén: csökkenne az önzés, az opportunizmus, kevesebb lenne a konfliktus, ezek elősegíthetnék az egyenlőtlenségek és a megosztottság mérséklését, valamint az emberek egyéni igyekezete is erősebbé válhatna a környezet megóvására.

Lásd 'A jóság és etika ápolása' témát, mely az emberiség által követendő program egyik eleme lehet.

* * *

Természetesen tisztában vagyok vele, hogy **az itt felsoroltakat könnyű leírni**, hogy rengeteg részletet kellene még tisztázni, különösen azt, hogy az elméletben megfogalmazottakat hogyan ültessük át a gyakorlatba: tudom, hogy ez a munka neheze. **De talán nem volt haszontalan adni egy ilyen átfogó képet az irányról, amerre haladnunk kellene.**

7. Prognózis

Jósolni általában kockázatos, mert nehéz a jövőbe látni. És remélem is, hogy némileg ezek a pesszimista előrejelzések maguk is hozzájárulnak majd ahhoz, hogy ne váljanak valóra.

Mikre lehet tehát számítani?

1) Amíg nincs nagyobb baj, addig vélhetőleg semmi lényeges nem fog történni. És lehet, hogy utána sem.

A jelenlegi hozzáállást láthattuk fentebb, a fej homokba dugásától a látszatintézkedéseken keresztül bizonyos értékelhető, de eléggé korlátozott próbálkozásokig. Később is inkább tüneti kezelésekre számítok, melyekkel sokra nem megyünk, illetve arra, hogy majd „alkalmazkodunk”, pontosabban együtt élünk a következményekkel, ahogy tudunk. Meg esetleg lehet még szerencsénk, de nem valószínű.

Valaki egyszer azt mondta, hogy a kényelméről az emberiség a pusztulása árán sem mondana le. Azt hiszem, ebben nem kevés igazság van. De bízunk benne, hogy nem így lesz. Tegyük érte, hogy ne így legyen.

2) A szegények romló helyzete

Például mert a szegényeknek kevesebb pénzük lesz a tünetek kezelésére, kevésbé tudnak majd alkalmazkodni a romló körülményekhez, nehezebben tudnak majd elköltözni előlük.

De nehezebben tudják majd kielégíteni az alapvető szükségleteiket is, ha az éghajlatváltozás miatt drágábbá válik az élelmiszer, nehezebben hozzáférhetővé a víz. Ráadásul ne felejtjük el, hogy a túlnépesedés is őket sújtja.

És ha már az élelmiszerhelyzetnél tartunk, térjünk ki arra, hogy az olaj fogytával az még hagyján, hogy nem tudunk majd repülőre ülni. Nagyobb baj lesz, **ha a kombájnokba se jut már üzemanyag**. (Bár esetleg a modern világ egy másik problémáján, nevezetesen azon, hogy egyre nehezebb munkát adni a tömegeknek, ez akár még segíthet is, ha újra lóval kell szántani, kézzel kell aratni...)

3) Súlyosbodó politikai feszültségek

Az egyre fogyatkozó készletekért kibontakozó egyre erőteljesebb vetélkedés nyomán; illetve ahogy majd a romló életkörülmények egyre jobban frusztrálják az embereket, népeket, elvándorlásra készítetik őket.

Bár *esetleg, talán*, a fokozódó nehézségek végül elhozzák az összefogást.

8. Végző

A helyzet racionális kezelését sem annak tagadása, sem a pánikba esés nem segíti. Nem szabad a fejünket a homokba dugnunk, tisztában kell lennünk a helyzettel, és józanul, hideg fejjel kell mérlegelnünk azt.

És hogy teljes legyen a kép, meg kell említeni, annak **kevésbé negatív vonásait** is:

- **Időnként a vészharangot kongatók is túlzásokba esnek.**

Ezzel pedig nem feltétlen használnak az ügynek, mert könnyebb legyinteni rájuk. Ettől azonban a helyzet olyan, amilyen: reálisan szemlélve is éppen eléggé sürgető.

- **Bizonyos dolgok megérik a kordában tartott, kiszámított áldozatot, kockázatot.**

Nem szabad elfeledkeznünk róla, hogy a Föld javainak kiaknázásával, a vele járó szennyezéssel azért nyerünk is ezt-azt; például a technológiánkat, a könnyebb megélhetést, a jobb egészségügyet, hosszabb életet, akár a társadalmi szabadságot. **Fontos azonban, hogy ez az áldozatvállalás, kockázatvállalás kordában tartott, kiszámított, tudatos legyen**, ne csak a jószerecse óvhasson meg bennünket ezek negatív következményeitől.

Az ‘Egy jobb világ’ témában írom, hogy a világ jobbá tételéhez **kompromisszumok szükségesek**. Így van ez a globális problémák kezelésének kapcsán is: csökkentjük az egyenlőtlenségeket, hogy a szegényebbek hajlandóbbak legyenek kooperálni – de a teljes egyenlőség nem reális; fékezzük meg a szennyezést, a felmelegedést és a fajpusztulást – de reálisan szemlélve ezeket egyelőre teljesen megállítani, visszafordítani nem lehet, tekintve az emberek gondolkozását, meg hogy az milyen társadalmi lépéseket, megszorításokat követelne meg. **Rendkívül fontos azonban, hogy ez nem jelenti azt, hogy akkor karba tett kézzel ülhetünk.**

Tennünk kell, mégpedig sokat.

Mert a részeredmények is eredmények, és azokat sem adják ingyen.

- **Az ember találékony.**

A nagyobb kérdés inkább az, hogy kellően felelősségteljes is tud-e lenni, képes-e áldozatot hozni és összefogni, ha igazán szükséges. Ilyen próba előtt még sosem álltunk: most fog kiderülni a válasz.

- **Némi törekvés már jelenleg is van a problémákkal szemben.**

Ahogy azt fentebb bemutattam – bár ez messze van az elégségestől.

* * *

Az a baj az emberekkel, hogy ha azt hallják, hogy a helyzet nem annyira rossz, még van idő, akkor azért nem mozdulnak – egyébként pedig úgy veszik, hogy már ügyis késő, és azért nem tesznek semmit... \$

Lássuk végül, hogy **a globális problémákkal elsősorban önmagunknak ártunk**, az élet ugyanis szívós, a Föld idővel rendbe jön – viszont az ember sokat fog szenvedni addig, ha nem vigyázunk.

Ahogy az 'Az evolúció általában' témában olvasható, a Föld történetében számos nagy katasztrófa, kipusztulás történt már, és az élet mindet túlélte. Valószínű, hogy az ember nem is tudna akkora bajt okozni, mint ezek közül a legnagyobbak.

Egy további adalék, hogy a dinoszauruszok korában, vagy nem sokkal utána (mintegy 60 millió évvel ezelőtt) ötször annyi szén-dioxid volt a légkörben β , mint manapság – és az életnek ez β meg se kottyant. (2000 ppm a mai 400 helyett, bár ez utóbbi meredeken emelkedik, és ez a hirtelen változás külön rossz lehet az életre nézve, mert nincs ideje alkalmazkodni. Ppm: egymillió részecskéből mennyi a szén-dioxid.) És még egyszer: ettől azonban a városainkat még ki fogja önteni a tenger, az olajunk elfogy, a jelenlegi kényelmes körülményeink, a rendszer, amelyben élünk, az életünk alaposan fel fog borulni, és az igen rossz lesz nekünk. (@@Jól mondom azt a meg se kottyantást?)

9. Az emberiség megosztottsága, sodródása és egy világállam lehetősége

Ezek többek között a globális problémákra nézve is jelentőséggel bírnak, ezért itt szólok róluk.

9.1. Az emberiség megosztottsága és sodródása

Fentebb láttuk, hogy **az összefogás milyen fontos volna** a globális problémák kezeléséhez. Amellett természetesen sok minden máshoz is jó volna, például, hogy kevesebb konfliktus legyen, a nyomor felszámolásához, vagy, hogy nagy vállalkozásokat vihessünk véghez. **Az emberiség egységéről egy külön téma szól.** Ott lehet olvasni a többszörös (nemzeti, ideológiai, vagyoni, stb...) megosztottságról is, ami ma jellemző.

Az emberiség sodródása azt jelenti, hogy jelenleg a világszintű folyamatokat, közös sorsunkat illetően lényegében tudatos tervezés, irányítás és végrehajtás nélkül vagyunk, mintegy csak szemlélői vagyunk helyzetünk alakulásának – ami miatt a jelenünk tökéletlen, a jövőnk bizonytalan, illetve ez a sodródás nagyban hozzájárul a globális problémákkal kapcsolatos tehetetlenkedésünkhöz is.

A sodródás nem azt jelenti, hogy ne lennénk befolyással a körülményeinkre, a bennünket érintő folyamatokra – csak ez a hatás nem kiszámított, nem racionális, kaotikus. Különösen a különféle érdekek szövevénye, harca egy ilyen kontrollálatlan befolyásoló erő. Lásd például a fentebb említett ellenérdekeket. Ez is azt mutatja, hogy **meglenne a hatalmunk, az erőnk a sorsunk alakítására – csak jól kellene használni azokat.**

Nem volt ez másképp soha, az emberiség eddig végig csak sodródott. Ma viszont, a betelő világgal és az egyre nagyobb hatalmunkkal **egyre inkább itt volna az ideje, hogy végre a saját kezünkbe vegyük a sorsunkat**, végre tudatosan a jó irányba tudjunk haladni.

A sodródás megállításához összefogás kell. Ennek egyik módja az irány szuverén felek általi konszenzusos, kompromisszumos megválasztása lehet. Egyelőre ez látszik elérhetőbbnek, de a jelenlegi állapotokat, az emberek, a politikusok gondolkozását elnézve, ez sincs túl közel. A gondolkozásmód megváltozása talán közelebb vihet majd ehhez.

A másik út egy világállam megteremtése lehetne. Ez a mai valóságtól még messzebb áll, de talán egyszer még realitás lehet, egyszer talán majd az összes ember honfitársnak nevezheti egymást. Ezért, és mert a világállam ideája felfelmerül az eszmecserékben, nem árt röviden foglalkozni vele.

Ami azt illeti, **kérdéses lehet, hogy az előbbi két lehetőség közül melyik a távolibb.** A világállamot elvileg csak hódítással is meg lehetne teremteni, amelyben az emberiségnek nagy tapasztalatai annak. (Bár az utóbbi időben szerencsére divatját veszítette – és a világállam szempontjából sem ez volna a helyes út.) A konszenzusos megoldáshoz viszont az emberek gondolkozását kellene megváltoztatni – ami nem kis kihívás. (Bár azért korunkban helyenként mutatkoznak kedvezői jelei, és ahogy utaltam rá, nem igényel új eszközöket.)

9.2. Egy világállam lehetősége

1) A jelenlegi nemzetközi szervezetek jellemzői

Konzultációra, a nemzetközi párbeszéd fórumainak jók ezek – jelentős hatalmuk azonban nincs, különösen a nagyhatalmak felett. Annál is kevésbé, mert elsősorban a nagyhatalmak érdekeinek megfelelően zajlanak bennük a dolgok.

Miért? Mert nekik van nagy befolyásuk; mert elsősorban azt kell elérni, hogy ők ne hogy úgy érezzék, hogy erővel kell érvényesíteni az érdekeiket; továbbá nekik van erejük máshol is rendet tenni.

2) Egy világállam potenciális hasznai

- A globális problémák, a globalizáció káros hatásainak hatékonyabb kezelése

Ha az egész világ egy ország lenne, mindjárt **belüggé válna például a globális felmelegedés**, és mindjárt csak egy darab döntéshozó szerv hatáskörébe kerülne a probléma: nagyobb volna tehát az ösztönzés a megoldásra, illetve könnyebb volna cselekedni is. Hasonlóan, **a globalizáció tényezői is internalizálódnának**, egy helyen jelentkeznének, nem lenne például az, hogy Amerikában vagy Kínában elhatároznak valamit, aminek ránk nézve itt Magyarországon is jelentős hatásai vannak, miközben semmi beleszólásunk nincs a döntésbe.

- Világszintű rend és biztonság

Ahogy egy rendesebb országon belül is ügyelnek a rendre.

- Az emberiség egészének összefogása, kooperációja

Kevésbé tartanánk egymástól, nem egymás ellen dolgoznánk, fegyverkeznénk, stb..., hanem nagyjából egy irányba eveznénk, kb. ahogyan egy rendesebb országban is történik, ami pedig a jólétet is növelné. És ez nem jelentené minden versengés végét, lásd azt, ahogyan egy országon belül is versengenek egymással az emberek, a vállalatok, a politikai irányzatok.

- A sodródás mérséklődése, jobb tervezhetőség

Teljesen azért nem szűnne meg a sodródás, mert mindent nem lehet előre tervezni.

3) Problémák a világállammal

- Igen nehéz volna megteremtteni, és áldozatokkal járhatna

Mert vagy mindenkit meg kellene győzni róla, hogy önként lépjen be, vagy rá kellene kényszeríteni őket. Különösen, merthogy az embereknek lényegében nincs az egész emberiségen átívelő közös identitása.

- A globális zsarnokság, elnyomás veszélye

Ha egy diktátornak sikerülne megkaparintania a hatalmat a világállamban, akkor hirtelen mindenki, a világ összes embere egy zsarnokságban találhatná magát, ahonnan még csak elmenekülni sem lehetne sehova. Ezért nagyon gondosan kellene kiépíteni egy ilyen rendszert. (Ami azért nem reménytelen, tekintsük például az USA-t.)

- Esetleges túlzott központosítás

Ez a hagyományos országok esetén is probléma lehet, a központi hatalmat gyakorlók ugyanis késztetést érezhetnek, hogy minél több mindenben ők dönthessenek, akkor is, ha jobb, hatékonyabb volna bizonyos dolgokat meghagyni helyi illetékességben. **A szubszidiaritás, föderalizmus igénye** egy világállam esetén valószínűleg még nagyobb lenne, tekintve a méretét és változatosságát, valamint hogy vélhetőleg a hagyományos, nemzeti identitások sem tűnének el teljesen.

○ A társadalmi változatosság csökkenése

Jelenténe ez részben **a kulturális sokszínűség csökkenését**, ami a globalizációval már ma is zajlik. Ez nem feltétlen jó, és problémás lehetne **a politikai, társadalmi rendszerek változatosságának csökkenése** is: ha ugyanis a világállam egységes rendszere csődöt mondana, kevésbé volna hová nyúlni. (Persze a rossz rendszereket, a kultúrák káros elemeit nem kellene siratni.)

4) A világállam távoli lehetősége

Ahogy utaltam rá, a világállam egyelőre akadémikus kérdés, a mai világban nincs realitása.

Még egy adalék azonban hozzá, hogy hosszabb távon talán nem csak elméleti lehetőség lehet: **az emberek nagyrészt már ma is többszintű politikai hierarchiákban élnek**: vegyük, mondjuk Németországot, ahol vannak az önkormányzatok, a tartományok, az ország és még az EU is. **A világállam „csak” egy-két további szintet jelentene ezek fölé.** (Azért az idézőjel, mert való igaz, már az EU sem áll kimondottan szilárdan, ami a legitimitást és a népszerűséget illeti. A további szinteken ez valószínűleg még problémásabb lenne.)

A világállam lehetőségének távoli volta viszont arra mutat, hogy ha összefogást akarunk, ha segíteni szeretnénk a globális problémáinkon, akkor **tegyük meg, amit lehet az országaink közötti együttműködésért, a józan és humánus nemzetközi konszenzusért, kompromisszumokért.**

Lásd végül ‘Az emberiség egysége’ témában, hogy mik segíthetik elő ezt az egységet.

*Ha elolvastál egy témát, ne felejtsd el elküldeni a véleményedet!
Ahhoz képest, ameddig az olvasás tart, ez igazán nem áll sokból,
különösen az igen kiváló kérdőív használatával. (Mindössze hét válasz
kiválasztása egy-egy kattintással.)*

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett ez a téma, Like-old:

A következő link a fórumra visz. Ott kattints a Like (Tetszik) gombra, a kép tetején.

[Like](#)